

In de Tweede Wereldoorlog lagen goed en fout heel dicht bij elkaar. Als marinestad was Den Helder 171 maal het doelwit van bombardementen. De bewoners werden geterroriseerd door oorlogsgeweld en vele duizenden moesten de stad verlaten. Hoe overleef je in zo'n periode als je normale broodwinning onmogelijk is geworden? Djurre Falkena maakte de verkeerde keuze en boette daar flink voor. Zijn zoon Dick onderzocht de motieven van zijn vader.

Bunkerbouw

'Pa verdiende geld aan bouw van de bunkers'

Arie Booy
a.booy@hdcmedia.nl

Den Helder ★ In 2012 riep Dick Falkena in deze krant lezers op hem te helpen bij het inkleuren van het levensverhaal van zijn vader Djurre Falkena. In de Tweede Wereldoorlog had Djurre samen met compagnon Geert van Os een transportbedrijf dat materialen vervoerde voor de bouw van Duitse bunkers. „Vader was fout in de oorlog”, zei Falkena in het interview twee jaar geleden. De oud-Nieuwedieper zocht meer informatie omdat hij een boek wilde schrijven over het leven van zijn ouders.

Drukker

Inmiddels is het 2014 en het boek is bijna klaar om naar de drukker te gaan. „Na het artikel in de krant ben ik door diverse mensen benaderd die mijn vader gekend hebben”, vertelt de nu 64-jarige auteur. „De informatie die zij mij verschaffen is van grote betekenis geweest bij het schrijven van De Keerzijde.” Dick Falkena werd in 1950 in Den Helder geboren en merkte als kleine jongen dat er een donker geheim in de familie moest

zijn. „Het was een prachtige plaats voor jongens om te spelen. Door de oorlog lagen er veel terreinen braak en daar kon je heerlijk ravotten met leeftijdsgenoten. Het kwam echter voor dat er plotseling een vader of moeder op afkeurende toon vroeg: 'Jij bent er toch een beetje van Falkena?' Vervolgens mocht ik niet meer met dat vriendje spelen.” Het gezin verhuisde in de jaren zestig naar Amsterdam. Dick bleef onwetend over het oorlogsverleden van zijn vader. Maar toen hij in de jaren zeventig - na de dood van zijn ouders - een geldkistje van zijn vader open maakte, werd het geheim openbaar. Djurre zat na de oorlog twee keer lang gevangen in Fort Erfprins vanwege collaboratie met de bezetter.

De Kooy

„Samen met Geert van Os is hij in de loop van 1940 zand gaan rijden voor de Duitsers op De Kooy. Die klus groeide in de loop der oorlogsjaren uit tot een enorm bedrijf. Ze regelde het transport van alle materialen die werden aangevoerd voor de bouw van de Atlantikwall. Op het hoogtepunt hadden ze driehonderd man in dienst”, vertelt de auteur. Falkena heeft enkele decennia gewacht met het uitzoeken van de affaire en begon na zijn zestigste verjaardag te speuren. Directeur André Koning van de Stelling van Den Helder heeft hem vervolgens geholpen met het vinden van informatie en foto's. Koning speelt ook een rol in de uitgave van het boek. André Koning: „Er zijn in Den Helder, voor zover ik weet, geen boeken gemaakt waarin de tweede generatie het

Dick Falkena bij de Lorentzstraat waar het opslagterrein van bouwmaterialen was.

oorlogsverleden van collaborerende ouders belicht. In Den Helder zijn zo'n 300 bunkers gebouwd en de vader van Dick heeft in dat proces een cruciale rol gespeeld. Djurre was oorspronkelijk groenteman en had doordat inwoners de stad ontvluchtten of er 's avonds niet meer verbleven, geen broodwinning meer. Daarom is hij samen met Van Os aan het transport-

bedrijf begonnen. Djurre Falkena schakelde daarbij collega's in die ook geen ventwijk meer hadden, maar nog wel over paard en wagen beschikten. Het is een bijzonder verhaal dat het waard is om verteld te worden. Als Stelling van Den Helder hebben we daarom de uitgave mogelijk gemaakt.” Ook fotohistoricus Cees Rondel stelde zijn grote collectie historisch

beeldmateriaal open voor Dick Falkena. De auteur is erg blij met de hulp van diverse kanten: „Het is geweldig hoe men mij heeft bijgestaan om het weggestopte verhaal van de bunkerbouw op te diepen en nu voor een breder publiek inzichtelijk te maken”, zegt Falkena. Bij het spitwerk kon de auteur steunen op zijn jarenlange ervaring als onderzoeker. „Ik heb voor

de FIOD gewerkt en voer ook nu nog voor de Douane onderzoeken uit. Die ervaring kwam me zeker van pas bij het in kaart brengen van wat er in mijn familie gebeurd is in de jaren veertig. In de Tribunaaldossiers die ik gelezen heb over mijn vader en zijn compagnon heb ik de feiten gevonden, maar het verhaal er omheen is ingekleurd door de ooggetuigen die ik

via mijn oproep in de krant heb leren kennen. Die verhalen hebben me duidelijk gemaakt waarom mijn vader gehandeld heeft zoals hij deed.” Dick Falkena spaart zijn vader absoluut niet in zijn boek: „Het was een schuinsmarcheerder. Hij heeft fout gehandeld door voor de Duitsers aan het werk te gaan. Maar er was ook een keerzijde.

Hij volgt: „Van de andere kant heeft hij mensen geholpen zodat ze niet voor de arbeidseinsatz naar Duitsland werden gestuurd. Ook is heel wat geld dat door de Combinatie Falkena & Van Os verdiend werd, naar het verzet gegaan. Die informatie toont een keerzijde van het verhaal van de 'foute Nederlander'. Het schept een meer genuanceerd beeld dan dat van oorlogswinst-maker.” In zijn boek zoekt Falkena voortdurend naar de motieven van zijn vader. In terzijdes geeft de auteur zijn persoonlijke mening over verwickelingen tijdens de oorlog en daar vlak na. Als onderzoeker heeft Dick Falkena de Nederlandse wet gediend en moest hij er door het aandrigen van belastende feiten voor zorgen dat overtreders van de wet vervolgd en gestraft werden. Juist deze achtergrond, maakt van De Keerzijde een bijzonder boek. Falkena: „Djurre heeft twee maal vastgezet voor hetzelfde vergrijp. Dat is bizar. Er werden valse getuigenissen afgelegd om hem zwaarder te straffen dan nodig was. Tot een beroepsverbod aan toe. Ik heb een zo eerlijk mogelijk beeld willen schetsen. Het is zeker geen eerherstel, maar ik wil ook wijzen op de keerzijde van moreel verwerpelijk gedrag. Zeker in tijden van oorlog.”

Bunkerbouw

Boek over oorlogsgeheim in Helderse familie

Djurre is dat werk gaan doen omdat hij geen andere broodwinning meer had. In de beginperiode van de oorlog werd door het Nederlandse gezag bepaald dat het leven zo normaal mogelijk moest doorgaan. Met de kennis van nu vind ik echter dat mijn vader over de schreef is gegaan en veel eerder had moeten stoppen.”

Verzet

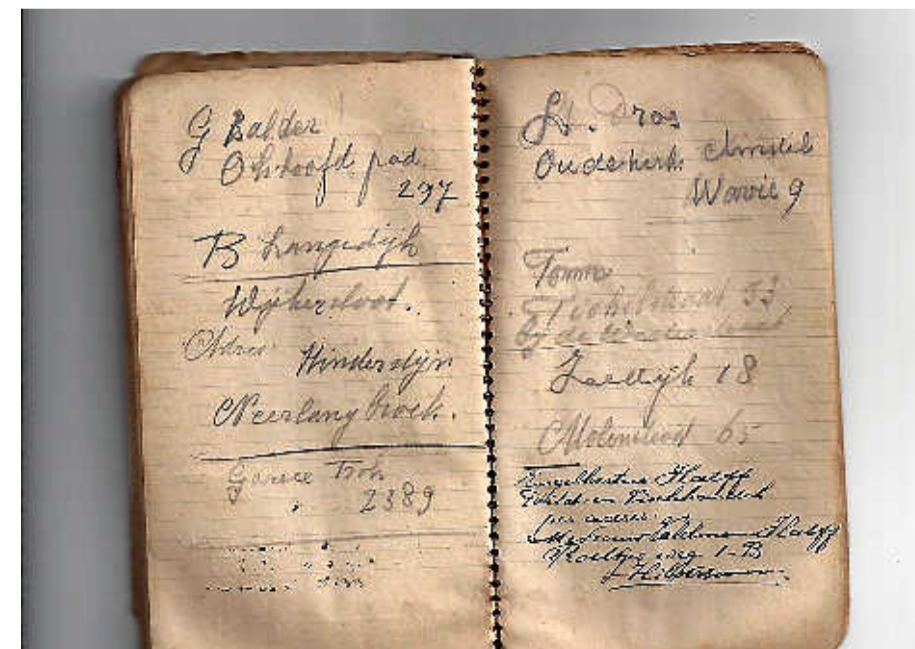
Hij volgt: „Van de andere kant heeft hij mensen geholpen zodat ze niet voor de arbeidseinsatz naar Duitsland werden gestuurd. Ook is heel wat geld dat door de Combinatie Falkena & Van Os verdiend werd, naar het verzet gegaan. Die informatie toont een keerzijde van het verhaal van de 'foute Nederlander'. Het schept een meer genuanceerd beeld dan dat van oorlogswinst-maker.” In zijn boek zoekt Falkena voortdurend naar de motieven van zijn vader. In terzijdes geeft de auteur zijn persoonlijke mening over verwickelingen tijdens de oorlog en daar vlak na. Als onderzoeker heeft Dick Falkena de Nederlandse wet gediend en moest hij er door het aandrigen van belastende feiten voor zorgen dat overtreders van de wet vervolgd en gestraft werden. Juist deze achtergrond, maakt van De Keerzijde een bijzonder boek. Falkena: „Djurre heeft twee maal vastgezet voor hetzelfde vergrijp. Dat is bizar. Er werden valse getuigenissen afgelegd om hem zwaarder te straffen dan nodig was. Tot een beroepsverbod aan toe. Ik heb een zo eerlijk mogelijk beeld willen schetsen. Het is zeker geen eerherstel, maar ik wil ook wijzen op de keerzijde van moreel verwerpelijk gedrag. Zeker in tijden van oorlog.”

Paul Dijkstra en André Koning van de Stelling van Den Helder: „Er zijn zo'n 300 bunkers in en om Den Helder gebouwd als deel van de Atlantikwall.

Djurre Falkena eind jaren vijftig met zijn vrouw Dirkje.

Het notitieboekje waarin Djurre zijn administratie bij hield.

Ook voor tankversperringen zoals deze werd bouw materiaal aangevoerd.